

Súd: Okresný súd Kežmarok
Spisová značka: 4C/187/2006
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8406205366
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 04. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Borovská
ECLI: ECLI:SK:OSKK:2019:8406205366.17

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Kežmarok sudkyňou JUDr. Erikou Borovskou v právnej veci žalobkyne Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku, Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov, so sídlom Prešov, Hlavná 1, IČO: 00 179 205, zastúpená JUDr. Róbertom Slamkom, so sídlom Dolný Kubín, Radlinského 1735/29, proti žalovanej Slovenskej republike - Pamiatkový úrad Slovenskej republiky, so sídlom Bratislava, Cesta na Červený most 6, IČO: 31 755 194, zastúpená JUDr. Lýdiou Farbakyovou, so sídlom Prešov, Svätoplukova 12, v spore o vydanie nehnuteľnosti takto

rozhodol:

I. Žalobu zamieťa.

II. Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanej náhradu trov konania v rozsahu 100 %, do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia súdneho úradníka o výške tejto náhrady.

odôvodnenie:

1. Žalobkyňa sa žalobou podanou na tunajší súd dňa 7.12.2006 v jej konečnej úprave pripustenej uznesením vyhláseným na pojednávaní dňa 3.5.2012 domáhala uloženia povinnosti žalovanej vydať jej nehnuteľnosti, pozemky a stavby, ktoré pôvodne tvorili komplexný kláštorný objekt Č. Y..

Nehnuteľnosti špecifikovala ako parcelu registra „. Č..XXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 248 m², parcelu registra „. Č..XXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 223 m², parcelu registra „. Č..XXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 572 m², parcelu registra „. Č..XXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 6 815 m², parcelu registra „. Č..XXX/X- zastavané plochy a nádvoria o výmere 1497 m², stavbu súpisné Č.. XXX - kostol pri kláštore, stavbu súpisné Č.. XXX - bývalý mlyn, a stavbu súpisné Č.. XXX - pôvodný kamaldulský dom, všetko zapísané na liste vlastníctva Č.. XXX k. ú. Č. Y., B. Y..

2. Právny dôvod žaloby oprela jednak o ust. § 3 ods. 1 písm. h) zákona č.161/2005 Z.z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č.161/2005 Z.z.“) s tým, že nehnuteľnosti prešli do vlastníctva štátu bez právneho dôvodu, a jednak o ust. § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého vlastníak sa môže domáhať vydania vecí od toho, kto mu ju neprávom zadržuje.

3. Skutkový základ žaloby opísala tak, že nehnuteľnosti, ktorých vydania sa domáha, a ktoré v minulosti predstavovali komplexný kláštorný objekt Č. Y., nadobudla v súvislosti so zriadením Gréckokatolíckeho biskupstva a kapituly bulou „Relata semper“, v roku 1818. Následne nehnuteľnosti spolu s ďalšími daroval novovzniknutému biskupstvu a kapitule aj cisár František I. Zápis vlastníckeho práva v jej prospech v pozemnoknižnej vložke č. XX Č. Y. je teda pôvodný. V súčasnosti tieto nehnuteľnosti sú zapísané na liste vlastníctva Č..XXX Y..Ú.. Č. Y., B. Y., v prospech žalovanej.

4. Nehnuteľnosti v 50-tych rokoch prevzal do svojej správy bývalý československý štát v zastúpení Povereníctva školstva, vied a umení, Správy štátneho a kultúrneho majetku, a to na základe zápisnice zo dňa 17.10.1952. Z tejto zápisnice vyplýva, že v pôvodnom komplexe kláštorného objektu sa nachádzali hospodárske budovy a iné stavby patriace k pôvodnej hospodárskej usadlosti, čo korešponduje s ust. § 2 ods. 1 písm. b) zákona č. 161/2005 Z.z.. Tým považuje za preukázané, že je osobou oprávnenou na vydanie nehnuteľností podľa zákona č. 161/2005 Z.z..

5. Listom zo dňa 24.4.2006 vyzvala žalovanú ako povinnú osobu v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z. v zákonnej lehote stanovenej v § 5 ods. 1 zákona č.161/2005 Z.z. na vydanie nehnuteľností.

Žalovaná nehnuteľnosti odmietla vydať s poukazom na závery súdov vyslovené v rozhodnutiach vydaných v predchádzajúcich súdnych konaniach, v ktorých sa žalobkyňa už v minulosti domáhala vydania tých istých nehnuteľností, a to podľa zákona č. 282/1993 Z.z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam, podľa zákonného opatrenia č. 211/1990 Z.z. o usporiadaní majetkových vzťahov medzi gréckokatolíckou cirkvou a pravoslávnu cirkvou, a tiež podľa § 126 Občianskeho zákonníka.

Tieto rozhodnutia neboli zapísané v zbierke zákonov. Nestali sa preto judikátmi. Nárok na vydanie nehnuteľností uplatnený v predmetnom konaní preto považuje za vecne opodstatnený a trvá na tvrdení, že nárok má svoju oporu v § 3 ods. 1 písm. h) zákona č. 161/2005 Z.z., nakoľko nehnuteľnosti štát prevzal bez právneho dôvodu, ako aj vo všeobecnom ust. § 126 Občianskeho zákonníka.

6. Zo zápisnice zo dňa 17.10.1952 nevyplýva, že by Pravoslávna cirkev v Československu, ktorá nehnuteľnosti odovzdala štátu, mala v tom čase nehnuteľnosti vo vlastníctve. Nehnuteľnosti odovzdala štátu Metropolitná rada Pravoslávnej cirkvi v Československu ako orgán bez právnej subjektivity, pričom zo zápisnice je zrejmé, že išlo o majetok Gréckokatolíckeho biskupstva a kapituly v Prešove.

Z výpisu z pozemknoknižnej vložky Č.. XX Č. Y. nevyplýva, že by na základe Výnosu bývalého Štátneho úradu pre veci cirkevné v Prahe č. j. 20285/51-II/1 z 13.2.1952 prešlo vlastníctvo gréckokatolíckej cirkvi na pravoslávnu cirkev. K tomu, aby sa Pravoslávna cirkev v Československu v tom čase stala vlastníčkou nehnuteľností, muselo by byť na ňu vložené vlastnícke právo do pozemkovej knihy. Musela by požiadať bývalý ľudový (knihový) súd o zápis vlastníckeho práva. Takýto návrh a ani uznesenie súdu sa nikdy nenašlo. Sama Pravoslávna cirkev na Slovensku v predchádzajúcich súdnych konaniach prehlásila, že nikdy nebola vlastníčkou pôvodného komplexu kláštorného objektu Č. Y., a nikdy nemala ani vôľu nehnuteľnosti vlastníť. Navyše, Výnos bývalého Štátneho úradu pre veci cirkevné v Prahe č. j. 20285/51-II/1 z 13.2.1952 bol zrušený zákonným opatrením Predsedníctva SNR zo dňa 29.5.1990 č. 211/1990 Zb. Keďže Pravoslávna cirkev v Československu nebola vlastníčkou nehnuteľností, darovaciu zmluvu, ktorú dňa 21.11.1955 uzavrela Metropolitná rada Pravoslávnej cirkvi v Československu, a ktorou darovala nehnuteľnosti štátu, Povereníctvu školstva, vied a umení, je treba v zmysle zásady „Nemo plus iuris ad alium transfere potest, quam ipso habet“ pokladať za absolútne neplatnú od počiatku (ex tunc).

7. Žalovaná žiadala žalobu zamietnuť.

Namietala, že žalobkyňa nie je oprávnenou osobou v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z.z., nakoľko nehnuteľnosti, ktorých vydania sa domáha, neprešli v rozhodnom období na štát z jej vlastníctva.

Uviedla, že žalobkyňa sa vydania tých istých nehnuteľností domáha súdne už od roku 1997. Prvýkrát si nárok na vydanie nehnuteľností uplatnila podľa zákona č. 282/1993 Z.z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam. Konanie bolo vedené na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 11C 89/1995. V rozhodnutiach vydaných súdmi v tomto konaní (rozsudok Okresného súdu Poprad zo dňa 7.4.1995 č. k. 11C 89/95-33, rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 14Co 281/1995-55, rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 6.12.1996 č.k. 2Cdo 123/1996-49) súdy už vyslovili záver, že žalobkyňa nie je oprávnenou osobou, ktorej vec by prešla do vlastníctva štátu, nakoľko predmetné nehnuteľnosti prešli do vlastníctva štátu z vlastníctva Pravoslávnej cirkvi v Československu.

Súdy v týchto rozhodnutiach vyriešili aj otázku prechodu vlastníctva z gréckokatolíckej cirkvi na pravoslávnu cirkev v bývalom Československu v súvislosti s Výnosom bývalého Štátneho úradu pre veci cirkevné v Prahe č. j. 20285/51 -II/1. z 13.2.1952, a to tak, že k prechodu vlastníctva z gréckokatolíckej cirkvi na pravoslávnu cirkev v bývalom Československu na základe tohto výnosu došlo.

Súdy v predmetných rozhodnutiach vyriešili tiež aj otázku platnosti darovacej zmluvy zo dňa 21.11.1955, a to so záverom, že darovacia zmluva je platná.

8. Poukázala na niektoré zhodné právne závery prijaté súdmi aj v rozhodnutiach vydaných v právoplatne skončenom konaní vedenom na tunajšom súde pod sp.zn. 3C 811/1997 a sp.zn. 2C 276/2001 (rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 28.1.2001 č.k.. 2Cdo 99/2000-60, rozsudok Okresného súdu Kežmarok zo dňa 27.3.2003 sp.zn. 2C 276/01-60, rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 23.9.2004 č.k.1 Co 366/2003- 66).

9. Namietala, že ani jeden z pozemkov, ktorých vydania sa žalobkyňa domáha, nebol v čase podania žaloby poľnohospodárskou pôdou, a nenachádzali sa na nich ani žiadne hospodárske budovy, či iné stavby patriace k hospodárskej usadlosti.

Ani z pôvodného zápisu v pozemno-knižnej vložke Č.. XX Č. Y. nevyplýva, že by pozemky a stavby boli čo aj v tej dobe tohto druhu. Poukázala na závery súdov prijaté v rozsudkoch Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 15Co 294/2011 a sp.zn. 15Co 234/2010, a v rozsudku Najvyššieho súdu SR sp.zn. 4Cdo 184/2017, v ktorých súdy s poukazom na § 2 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z. zdôraznili, že podľa tohto ustanovenia môže byť vydaná len poľnohospodárska pôda a hospodárske budovy, u ktorých je preukázané, že patria k hospodárskej usadlosti, ktorá sa venuje poľnohospodárskej činnosti. Vrátiť vlastníctvo k nehnuteľnostiam označeným v katastri ako zastavaná plocha a nádvorcia možno len v prípade, ak sa preukáže, že slúžia poľnohospodárskej výrobe.

10. Namietala, že žalobkyňa nespĺnila podmienku riadnej výzvy na vydanie nehnuteľnosti v zmysle § 5 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z..

Písomná výzva zo dňa 16.4.2006 neobsahuje jasnú a zrozumiteľnú špecifikáciu nehnuteľnosti. Žalobkyňa výzvou nepožiadala o vrátenie stavieb ako samostatných nehnuteľností. Pokiaľ súd na pojednávaní dňa 3.5.2012 pripustil zmenu žaloby tak, že žalobkyňa sa domáha vydania aj stavieb (nie len pozemkov), nárok v časti vydania stavieb si žalobkyňa uplatnila už po uplynutí zákonnej lehoty 12 mesiacov stanovenej v § 5 ods. 3 zákona č. 161/2005 Z.z.

Výzva je nezrozumiteľná aj čo do dôvodu navrátenia vlastníctva, nakoľko obsahuje alternatívny výpočet právnych titulov (§ 3 písm. d), g) a h) zákona č. 161/2005 Z.z.) bez ich bližšej špecifikácie. Zákon č. 161/2005 Z.z. v § 5 ods. 1 pritom vyžaduje preukázanie konkrétnych skutočností podľa § 3. Žalobkyňa nepreukázala žiadny z uvádzaných dôvodov vrátenia nehnuteľností.

Je preto toho názoru, že v dôsledku týchto nedostatkov výzvy právo žalobkyne na vrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam jeho neuplatnením v zákonnej lehote stanovenej v § 5 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z. zaniklo.

11. Namietala nedostatok pasívnej legitimácie žalovanej v konaní o vydanie nehnuteľnosti podľa zákona č.161/2005 Z.z., a to s poukazom na záver vyslovený súdom druhej inštancie v zrušujúcom uznesení Krajského súdu v Prešove zo dňa 2.7.2013 č,k, 9Co 73/2012-312 vydanom vo veci, a výslovné znenie ust. § 4 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z., podľa ktorého povinnou osobou je právnická osoba, ktorá ku dňu účinnosti spravuje nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu, nie štát.

12. Vo vzťahu k nároku na vydanie nehnuteľnosti podľa § 126 Občianskeho zákonníka s poukazom na závery vyslovené súdom v zrušujúcom uznesení Krajského súdu v Prešove zo dňa 2.7.2013 sp.zn. 9Co 73/2012-312 namietala, že tomuto konaniu bráni prekážka právoplatne rozhodnutej veci vedenej na tunajšom súde pod sp.zn. 2C 276/2001 (res iudicata).

13. Namietala tiež nedostatok aktívnej legitimácie žalobkyne v konaní o vydanie nehnuteľností podľa § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka s argumentáciou, že ochrany vlastníctva podľa všeobecného ustanovenia § 126 Občianskeho zákonníka sa môže domáhať iba vlastník veci. Žalobkyňa v priebehu konania nepreukázala, že by ku dňu podania žaloby bola vlastníčkou nehnuteľnosti, ktorých vydania sa aj podľa § 126 Občianskeho zákonníka domáha. Nepreukázala absolútnu neplatnosť darovacej zmluvy zo dňa 21.11.1955, a ani to, že vlastnícke právo k nehnuteľnostiam na základe Výnosu bývalého Štátneho úradu pre veci cirkevné v Prahe č. j. 20285/51-II/1 z 13.2.1952 nenadobudla Pravoslávna cirkev v Československu.

14. Okresný súd Kežmarok prvý krát o žalobe rozhodol rozsudkom z 3.5.2012 č.k. 4C 187/2006-270, ktorým žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietol.

V odôvodnení rozsudku vyslovil záver, že žalobkyňa nie je oprávnenou osobou v zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z.z., a to z dôvodu, že v období rozhodnom podľa tohto zákona, tzn. v období od

8.5.1945 do 1.1.1990, do vlastníctva štátu neprešli nehnuteľnosti patriace jej, ale nehnuteľnosti patriace Pravoslávnej cirkvi v Československu.

Súd žalobu o vydanie nehnuteľnosti nepovažoval za opodstatnenú ani podľa § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a to z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne v tomto konaní, nakoľko žalobkyňa nepreukázala, že by bola vlastníčkou nehnuteľností, vydania ktorých sa domáhala.

15. Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobkyne uznesením zo dňa 2.7.2013 č.k. 9Co 73/2012-312 rozsudok súdu prvej inštancie zo dňa 3.5.2012 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Vytkol súdu prvej inštancie vady konania spočívajúce v pripustení do konania žalovanej v 2. rade bez toho, aby tomu bol prispôsobený petit žaloby, v nejasnom určení, kto je žalobcom v konaní, a v nevyporiadaní sa s námietkou právoplatne rozhodnutej veci vznesenou v konaní žalovanou.

16. Uznesením zo dňa 18.11.2014 č.k. 4C 187/2006-456 Okresný súd Kežmarok následne žalobu žalobkyne voči pôvodnej žalovanej v 2. rade podľa § 43 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku odmietol. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove z 8.3.2016 č.k. 9Co 62/2015- 480 dňa 20.4.2016.

Žalovaným subjektom tak naďalej ostal iba subjekt označený v záhlaví tohto rozhodnutia ako žalovaná (pôvodná žalovaná v 1. rade).

17. Podaním zo dňa 20.12.2013 zástupca žalobkyne žalobkyňu označil názvom: Gréckokatolícka cirkev na Slovensku, Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov, so sídlom Hlavná 1, Prešov, IČO: 00 179 205. Uviedol, že žalobkyňa označená v priebehu konania týmto názvom je univerzálnym právnym nástupcom žalobkyne pôvodne označenej názvom: Gréckokatolícka cirkev na Slovensku, Gréckokatolícke biskupstvo Prešov, Hlavná 1, Prešov, IČO: 00 179 205. Poukázal na rozhodnutie pápeža Benedikta XVI. z 30.1.2008, ktorým došlo povýšeniu Gréckokatolíckeho biskupstva Prešov na Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov, na potvrdenie Ministerstva kultúry SR z 18.3.2008, a totožnosť IČOa.

18. Podľa § 4 ods. 3 zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností (ďalej len „zákona č. 308/1991 Zb“), cirkvi a náboženské spoločnosti podľa tohto zákona sú právnické osoby.

V prílohe zákona č. 308/1991 Zb., obsahom ktorej je zoznam cirkví a náboženských spoločností, ktoré na základe zákona alebo na základe súhlasu štátu pôsobia na území Slovenskej republiky, je pod bodom 8. uvedená Gréckokatolícka cirkev v Slovenskej republike.

Gréckokatolícka cirkev na Slovensku je teda právnickou osobou a má spôsobilosť byť účastníkom civilného súdneho konania.

19. Podľa základného dokumentu Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku cirkev a jej niektoré zložky sú právnickými osobami (viď čl. I. ods.2 prvá veta). Článok X. dokumentu vymedzuje útvary s právnou subjektivitou, rozsah a oprávnenie konať v mene útvaru. Z ods. 3. článku X. možno vyvodiť, že za ktorýkoľvek z uvedených útvarov s právnou subjektivitou môže konať Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov, ktoré je ústredím cirkvi.

Podľa potvrdenia Ministerstva kultúry SR zo dňa 18.3.2008 Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov je na základe rozhodnutia pápeža Benedikta XVI. z 30.júna 2008 právnym nástupcom Gréckokatolíckeho biskupstva Prešov, a má právnou subjektivitu.

Podľa internetového výpisu z registra cirkví a náboženských spoločností Ministerstva kultúry SR IČO Gréckokatolíckeho arcibiskupstva Prešov je totožné s IČO Gréckokatolíckeho biskupstva Prešov.

20. Na základe uvedených zistení súd zastáva názor, že pokiaľ súd na strane žalobkyne pokračuje v konaní so subjektom s názvom Gréckokatolícka cirkev na Slovensku, Gréckokatolícke arcibiskupstvo, Hlavná 1, Prešov, IČO: 00 179 205, nejedná sa o zmenu žalobkyne pôvodne označenej názvom: Gréckokatolícka cirkev na Slovensku, Gréckokatolícke biskupstvo, Hlavná 1, Prešov, IČO: 00 179 205, o ktorej by bolo potrebné procesne rozhodnúť. Preto súd so subjektom tak, ako ho žalobkyňa v podaniach poňúc podaním zo dňa 17.2.2001 a končiac podaním zo dňa 20.12.2013 označila, konal ďalej.

21. Rozsudkom zo dňa 29.11.2016 č.k. 4C 187/2006-529 Okresný súd Kežmarok rozhodol v spore druhýkrát, a to tak, že konanie o vydanie nehnuteľnosti podľa zákona č.161/2005 Z.z. zastavil, a žalobu o vydanie nehnuteľnosti podľa § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka zamietol.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Prešove uznesením zo dňa 28.11.2018 č.k. 2Co 103/2017- 569 aj tento rozsudok zrušil a vec opakovane vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

V odôvodnení zrušujúceho rozhodnutia súd druhej inštancie uviedol, že nemôže obstať rozhodnutie súdu o zastavení konania o vydanie nehnuteľnosti podľa zákona č. 161/2005 Z.z., keďže sa nejedná o rovnaký právny dôvod uplatneného nároku vo vzťahu ku konaniu vedenému na tunajšom súde pod sp.zn. 3C 811/1997, ako aj ku konaniu vedenému na Okresnom súde Poprad pod sp.zn. 11C 89/1995. Uložil súdu prvej inštancie opodstatnenosť nároku žalobkyne podľa zákona č. 161/2005 Z.z. posúdiť vecne, a v nadväznosti na to aj podľa Občianskeho zákonníka, so zameraním na dôvody, pre ktoré má byť darovacia zmluva zo dňa 21.11.1955 neplatná.

22. Okresný súd Kežmarok opodstatnenosť nároku žalobkyne podľa zákona č. 161/2005 Z.z. ako aj podľa všeobecného ustanovenia § 126 Občianskeho zákonníka v súlade s pokynom súdu druhej inštancie vyslovenom v zrušujúcom uznesení zo dňa 28.11.2018 vecne prejednal, pričom dospel k záveru, že nárok žalobkyne nie je opodstatnený.

K dôvodom svojho rozhodnutia súd udáva:

23. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam (ďalej len „zákon č. 161/2005 Z. z.“) vlastnícke právo sa vracia k nehnuteľným veciam, ktoré tvoria

- a) poľnohospodársku pôdu,
- b) hospodárske budovy a iné stavby patriace k pôvodnej hospodárskej usadlosti,
- c) lesný pôdny fond, hospodárske stavby a ostatné stavby súvisiace s ním,
- d) podiely spoločnej nehnuteľnosti.

24. Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z. z. právo na vrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam podľa ods. 1 môže uplatniť oprávnená osoba, ktorou je registrovaná cirkev a náboženská spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky vrátane ich útvarov, ktoré majú právnu subjektivitu, ktorých nehnuteľná vec prešla do vlastníctva štátu, obce v období od 8. mája 1945, židovským náboženským obciam od 2. novembra 1938 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 3.

25. Podľa § 3 ods. 1 písm. h) zákona č. 161/2005 Z. z. oprávnenej osobe sa navráti vlastníctvo k nehnuteľným veciam, ktoré prešli do vlastníctva štátu alebo obec na základe h) prevzatia bez právneho dôvodu.

26. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z. povinnou osobou je právnická osoba, ktorá ku dňu účinnosti tohto zákona spravuje nehnuteľné veci vo vlastníctve Slovenskej republiky, obce alebo nehnuteľnú vec drží.

27. Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z. právo na navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam môže uplatniť oprávnená osoba písomnou výzvou voči povinnej osobe do 30. apríla 2006, ak v tejto lehote preukáže skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v tejto lehote právo zaniká.

Podľa § 5 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z. z. povinná osoba uzavrie s oprávnenou osobou do 60 dní od doručenia písomnej výzvy dohodu o vydaní nehnuteľnej veci. Ak k prechodu vlastníctva bude potrebné vykonať úkony podľa osobitného predpisu, začína plynúť táto lehota po vykonaní týchto úkonov.

Podľa § 5 ods. 3 zákona č. 161/2005 Z. z. ak povinná osoba nevyhoví písomnej výzve podľa ods. 2 alebo ak jej sídlo nie je známe, môže oprávnená osoba uplatniť svoje nároky na súde v lehote 12 mesiacov od doručenia písomnej výzvy, inak právo zaniká.

28. Súd sa stotožnil s argumentáciou žalovanej, že žalobkyňa nie je oprávnenou osobou v zmysle cit. ust. § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z. z., a to z dôvodu, že v rozhodnom období (8.5.1945 - 1.1.1990) do vlastníctva štátu neprešli nehnuteľnosti patriace jej, ale nehnuteľnosti tretieho subjektu, a to Pravoslávnej cirkvi v Československu.

29. Medzi stranami nebolo sporné, že tak, ako to vyplýva aj z výpisu z pozemnoknižnej vložky Č.. XX Č. Y., vlastníkom pôvodného komplexu kláštorného objektu Č. Y., a to parcely Č.. XXX/X - pasienok pri kláštore o výmere 248 m², parcely Č.. XXX - dvor pri kláštore o výmere 223 m², parcely Č.. XXX - kostol pri kláštore o výmere 572 m², parcely Č.. XXX - záhrada pri kláštore o výmere 6815 m²

a parcely I.. XXX/X - dom pri kláštore čp. XX o výmere 1497 m2, bolo Gréckokatolícke biskupstvo a kapitula v Prešove.

30. Podľa Výnosu bývalého Štátneho úradu pre veci cirkevní v Prahe zo dňa 13.2.1952 č. j. 20285/51-II/1: „Ve smyslu usnesení sňemu řeckokatolíckých duchovních a veřících a schválení Štátního úřadu pro věci cirkevní byla dnem 28. dubna.1950 zrušená na celém území Československé republiky řeckokatolícka církev. Veškerá její práva, majetek a zařízení převzala tímto dnem pravoslávna církev Československu...Knihovní soudy zapíši na žádost metropolitní rady pravoslávne církvi v Československu u nemovitostí zapsaným dosud právom vlastnickým na řeckokatolíckou církev, nebo na jakoukoliv její složku...vklad práva vlastnického pro pravoslávnu církev v Československu...Metropolitní rada pravoslávne církve v Československu ve svém podání knihovnému soudu určí v každém jednotlivém případě, na ktorou právnickou osobu pravoslávne církve má být vklad práva vlastnického či převod jiného vecného práva převeden.“

31. Medzi stranami bolo sporné (okrem iných), či na základe uvedeného výnosu došlo alebo nedošlo v bývalom Československu k zmene vlastníctva k nehnuteľnostiam vedeným v pozemno- knižnej vložke Č.. XX Č. Y. z gréckokatolíckej cirkvi na pravoslávnu cirkev.

32. Tu súd v celom rozsahu poukazuje na závery prijaté Najvyšším súdom SR v rozhodnutí zo dňa 6.12.1996 č.k. 2Cdo 123/1996-49, v ktorom Najvyšší súd SR otázku prechodu majetku z gréckokatolíckej cirkvi na pravoslávnu cirkev v bývalom Československu v nadväznosti na uvedený Výnos bývalého Štátneho úradu pre veci cirkevné v Prahe z 13. 2. 1952 č. 20285/51-II/1 riešil ako dovolaciu otázku.

V tomto rozsudku vydanom v konaní vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 11C 89/1995 na základe žaloby žalobkyne podanej proti žalovanej o vydanie tých istých nehnuteľností, avšak podľa zákona č. 282/1993 Z. z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam, v ktorom súd žalobu zamietol s odôvodnením, že žalobkyňa nie je oprávnenou osobou, pretože do vlastníctva štátu neprešli jej nehnuteľnosti, ale nehnuteľnosti Pravoslávnej cirkvi v Československu, Najvyšší súd SR konštatuje:

„...považuje dovolací súd za potrebné predovšetkým zdôrazniť, že uvedené reštitučné predpisy vo všeobecnosti vychádzajú z platnosti právnych predpisov; pokiaľ niektoré predpisy tzv. rozhodného obdobia zrušujú, nemá ich zrušenie retroaktívne účinky (od počiatku ich platnosti), ale až odo dňa účinnosti reštitučného predpisu. Uznávajú teda napríklad, že zrušovaný právny predpis mal právne účinky v ňom predpokladané, najmä v tom zmysle, že podľa neho došlo k odňatiu (násilnej zmene) vlastníctva veci. Pokiaľ ide o prvú časť dovolacej otázky (prechod majetku gréckokatolíckej cirkvi na pravoslávnu), odvolací súd správne postrehol, že právny predpis, ktorý v prejednávanej veci bol na počiatku žalobkyňi spôsobenej majetkovej krivdy, mal za následok prechod jej vlastníctva na pravoslávnu cirkev, a že žalobkyňa sa mylí, ak tvrdí, že tieto účinky nenastali. Správnosť názoru odvolacieho súdu potvrdzuje samotný predpis, zameraný na nápravu tejto krivdy.

Zákonné opatrenie Predsedníctva SNR z 29. mája 1990 č. 211/1990 Zb. o usporiadaní majetkových vzťahov medzi gréckokatolíckou a pravoslávnu cirkvou, ktoré bolo schválené uznesením SNR zo 4.júla 1990 publikovaným v čiastke č. 46/1990 Zb., vychádzalo z poznania reality obdobia po roku 1948, predovšetkým pokiaľ ide o násilnosť a nedemokratičnosť začlenenia gréckokatolíckej cirkvi do pravoslávnej cirkvi 28.apríla 1950 a tiež pokiaľ ide o porušenie základných princípov demokratického právneho štátu pri prevzatí majetku zanikajúcej cirkvi pravoslávnu cirkvou. V súvislosti s nápravou následkov tohto postupu spomenuté zákonné opatrenie zvolilo koncepciu rešpektujúcu zmenu vlastníctva, ku ktorej došlo v zmysle výnosu Štátneho úradu pre veci cirkevné v Prahe z 13.februára 1952 č. 20285/51-II/1. Zohľadniac ale krivdu spôsobenú touto násilnou zmenou vlastníctva a tiež okolnosti, za ktorých k nej došlo, zákonné opatrenie v § 1 ods. 1 vyhlásilo, že všetok nehnuteľný majetok na území Slovenskej republiky, ktorý bol pred 28.aprílom 1950 vo vlastníctve gréckokatolíckej cirkvi a ktorý bol na základe výnosu Štátneho úradu pre veci cirkevné v Prahe prevedený do vlastníctva pravoslávnej cirkvi, je majetkom vo vlastníctve gréckokatolíckej cirkvi.

Predmetné zákonné opatrenie teda zvolilo koncepciu priameho (ex lege) určenia v minulosti poškodenej cirkvi za vlastníka ku dňu nadobudnutia jeho účinnosti. Na rozdiel napr. od zákona č 282/1993 Z.z., ktorý už pristúpil ku komplexnejšej právnej úprave s odlišnejším procesom nápravy krívd, tu teda neboli stanovené podmienky, za ktorých sa určitá cirkev alebo náboženská spoločnosť môže domáhať predpísaný spôsobom, síce ako nevlastník, ale inak ako oprávnená osoba, aby jej bol vydaný odňatý majetok.

Účinnosťou zákonného opatrenia sa majetok, vykazujúci znaky v ňom uvedené, stal majetkom gréckokatolíckej cirkvi, či už sa tohto svojho práva domáhala alebo nie, či o svojom vlastníckom práve vedomosť má alebo nie.

Zo spisu je zrejmé, že žalobkyňa svoje práva k sporným nehnuteľnostiam neuplatnila v zmysle zákonného opatrenia vlastníckou žalobou, domáhajúc sa ochrany svojho vlastníctva a vydania neprávom zdržiavaných vecí, ale úplne inou žalobou, založenom na odlišnom skutkovom stave a obsahujúcou iný právny dôvod, a to žalobou, ktorou sa domáhala opätovne nadobudnutia vlastníctva v zmysle zákona č. 282/1993 Z.z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam tvrdiac, že je oprávnenou osobou v zmysle § 2. Takejto žalobe...a najmä s takým skutkovým zdôvodnením nemohlo byť vyhovené, pretože v zmysle § 2 zákona č. 282/1993 Z.z. sú oprávnenými osobami štátom registrované cirkvi a náboženské spoločnosti, k t o r ý c h v e c prešla do vlastníctva š t á t u alebo obce v rozhodnom období v prípadoch uvedených v § 4 ods. 2 tohto zákona. Odvolací súd správne posúdil túto žalobu a správne v súlade so zákonom vyslovil, že žalobkyňa, hoci je štátom registrovanou cirkvou...nie je oprávnenou osobou podľa § 2 zákona č. 282/1993 Z.z., pretože predmetné nehnuteľnosti do vlastníctva štátu neprešli ako jej majetok, ale vlastníctvo pravoslávnej cirkvi...“.

33. Poukazujúc na vyššie uvedenú právne závery vyslovené Najvyšším súdom SR súd neakceptoval tvrdenie žalobkyne, že jej vlastníctvo k nehnuteľnostiam zapísaným v pozemnoknižnej vložke Č. XX Č. Y. neprešlo v súvislosti so zrušením gréckokatolíckej cirkvi v celom bývalom Československu dňom 28.4.1950 na základe Výnosu bývalého Štátneho úradu pre veci cirkevné v Prahe zo dňa 13.2.1952 č.j. 20285/51-II/1 na pravoslávnu cirkev.

34. Nemožno prisvedčiť ani argumentácií žalobkyne, že na to, aby sa Pravoslávna cirkev v Československu bola v súvislosti s jej zrušením dňom 28.4.1950 a uvedeným výnosom stala vlastníčkou predmetných nehnuteľností, musela požiadať súd o zápis jej vlastníckeho práva do pozemkovej knihy. Podľa zákona č.141/1950 Zb. tzv. Stredného Občianskeho zákonníka účinného na Slovensku od 1.1.1951 vlastníctvo k veciam jednotlivo určeným sa prevádzalo už samou zmluvou, ak nebolo dohovoréné inak alebo ak nevyplývalo nič iné z osobitných predpisov (§ 111). Účinnosťou toho Stredného občianskeho zákonníka sa teda všeobecne upustilo od tzv. intanbulačného princípu a zápis vlastníckeho práva do pozemkovej knihy prestal byť hmotnoprávnou podmienkou nadobudnutia vlastníctva. V prípadoch, v ktorých tak zákon ustanovil, vlastníctvo prechádzalo priamo zo zákona alebo výrokom súdu, úradu alebo orgánu verejnej správy (§ 114).

35. Nakoľko teda Stredný občiansky zákonník účinný od 1.1.1951 nevyžadoval pre nadobudnutie vlastníckeho práva zápis v pozemkovej knihe, skutočnosť, že pravoslávna cirkev nebola zapísaná ako vlastníč predmetných nehnuteľností do pozemnoknižnej vložky č. XX Č.J. Y., nevyklučuje, že sa stala vlastníkom nehnuteľnosti.

Tu súd poukazuje na závery vyslovené Krajským súdom v Prešove v rozsudku zo dňa 23.9.2004 č.k.1 Co 366/2003-66 vydanom v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp.zn. 2C 276/ 2001 medzi tými istými účastníkmi, predmetom ktorého bol nárok žalobkyne na vydanie tých istých nehnuteľností, avšak podľa zákonného opatrenia Predsedníctva SNR z 29. mája 1990 č. 211/1990 Zb. o usporiadaní majetkových vzťahov medzi gréckokatolíckou a pravoslávnu cirkvou, v ktorom súd konštatuje:

“... výnosom Štátneho úradu pre veci cirkevné č. 20285/51-II/1 z 13.2.1952 došlo k zrušeniu gréckokatolíckej cirkvi na území ČSR a k prechodu všetkých jej práv a majetku na pravoslávnu cirkev. K uvedenej zmene vlastníctva došlo na základe zákona a podmienkou tohto prevodu nebol zápis v pozemnoknižnej knihe vzhľadom na vtedy platnú úpravu, tzv. Stredný občiansky zákonník (zák. č. 141/1950 Zb.), ktorý nevyžadoval zápis nadobudnutia vlastníckeho práva v pozemnoknižnej vložke“.

36. Podľa výpisu z pozemnoknižnej vložky č. XX Č. Y. k zápisu zmeny vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam svedčiaceho pôvodne žalobkyne došlo dňa 10.12.1955, a to v prospech Československého štátu - Povereníctva kultúry v Bratislave.

K tomuto zápisu došlo na základe darovacej zmluvy uzavretej dňa 21.11.1955, č.d. XX, medzi Pravoslávnu cirkvou v Československu a Československým štátom - Povereníctvom kultúry v Bratislave, schválenej Štátnym úradom pre veci cirkevné v Bratislave dňa 29.11.1955 v zmysle zákona č. 218/1949 Zb., zákona č. 137/1946 Zb., a Výnosu Štátneho úradu pre veci cirkevné v Prahe zo dňa 13.2.1952 č. j. 20285/51-II/1.

37. Medzi stranami bolo sporné, či táto darovacia zmluva zo dňa 21.11.1955 je platným právnym úkonom.

Žalovaná, ktorá tvrdila, že darovacia zmluva je absolútne neplatným právnym úkonom, argumentovala predovšetkým zásadou „Nemo plus iuris ad alium transfere potest, quam ipso habet“, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv než sám.

Vzhľadom na vyššie uvedené závery v otázke prechodu vlastníctva gréckokatolíckej cirkvi na pravoslávnu cirkev na základe výnosu Štátneho úradu pre veci cirkevné v Prahe z 13.februára 1952 č. 20285/51-II/1, súd tento dôvod neplatnosti zmluvy nepovažoval za opodstatnený.

38. Súd v konaní nezistil ani žiadne ďalšie skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver o absolútnej neplatnosti tejto darovacej zmluvy.

Platnosť darovacej zmluvy zo dňa 21.11.1955 vo vzťahu k tým istým dôvodom neplatnosti, ako uvádza žalobkyňa aj v tomto konaní, bola už skonštatovaná právoplatnými rozhodnutiami súdov, a to rozsudkom Okresného súdu Poprad zo dňa 7.4.1995 č.k. 11C 89/95-33, rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo dňa 16.4.1996 č.k. 14Co 281/1955-55, a rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 23.9.2004 č.k. 1Co 366/2003- 66.

39. Podľa záveru vysloveného Krajským súdom v Košiciach v rozsudku zo dňa 16.4.1996 č.k. 14 Co 281/1995-55 vydanom v konaní vedenom na Okresnom súde Poprade pod sp.zn. 11C 89/1995 medzi tými istými účastníkmi o vydanie tých istých nehnuteľností:

„...Do vlastníctva štátu predmetné veci, ktorých vydania sa žalobca domáha, prešli na základe darovacej zmluvy uzavretej dňa 21.11.1955, ktorou previedla pravoslávna cirkev v Československu na Čsl. Štát - povereníctvo kultúry v Bratislave vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, zapísaným vo vložke č. XX pozemkovej knihy k.ú. Č. Y. ako parc. č. XXX/X, XXX, XXX,XXX Z. XXX/X. Táto darovacia zmluva bola uzavretá v zmysle vtedy platných predpisov, pretože bola schválená Slovenským úradom pre veci cirkevné v Bratislave v zmysle zákona č. 218/1949 schvaľovacou doložkou na zmluve zo dňa 29.11.1995, č. j. 955/55-II.práv. Predmetné nehnuteľnosti boli štátnym kultúrnym majetkom v zmysle zák. č. 137/1946 Zb. Odvolací súd je toho názoru, že z tohto pohľadu bolo treba posudzovať právoplatnosť darovacej zmluvy z 21.11.1955, teda či zodpovedala právnym predpisom v dobe jej uzavretia. Nemožno jej platnosť posudzovať z terajšieho hľadiska tak, ako to zrejme posudzoval žalobca pri uplatňovaní svojho nároku. Keďže súd prvého stupňa a taktiež odvolací súd považujú darovaciu zmluvu z 21.11.1955 ako právny titul, na základe ktorého došlo k prevodu majetku z pravoslávnej cirkvi na štát, potom z toho vyplýva záver, že v rozhodnom období do vlastníctva štátu neprešla na základe darovacej zmluvy vec patriaca vlastnícky žalobcovi, ale vlastnícky patriaca inému subjektu, a to pravoslávnej cirkvi...“.

40. Podľa právneho záveru vysloveného Najvyšším súdom SR v rozsudku zo dňa 23.9.2004 č.k. 1Co 366/2003-66 vydanom v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp.zn. 2C 276/2001 medzi tými istými účastníkmi o vydanie tých istých nehnuteľností:

„...Darovacou zmluvou zo dňa 21.11.1955 došlo k prevodu vlastníckeho práva predmetných nehnuteľností z pravoslávnej cirkvi na Československý štát - Povereníctvo kultúry v Bratislave. Platnosť tejto zmluvy bola skonštatovaná právoplatnými rozsudkami Okresného súdu v Poprade č.k. 11C 89/95-33 zo dňa 7.4.1995, rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č.k. 14Co 281/95-55 zo dňa 16.4.1996, Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2Cdo 123/96, ako aj Krajského súdu v Prešove sp.zn. 3Cdo 221/99. Vlastníkom predmetných nehnuteľností sa tak stal československý štát...“.

41. Na základe uvedených skutočností a záverov teda nehnuteľnosti tvoriace pôvodný kláštorový objekt Č. Y. nadobudla v 50-tých rokoch od žalobkyne Pravoslávna cirkev v Československu, ktorá následne nehnuteľnosti na základe darovacej zmluvy zo dňa 21.11.1955 platne previedla na štát.

Súd preto námietku žalovanej, že žalobkyňa nie je oprávnenou osobou podľa § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z.z., nakoľko do vlastníctva štátu neprešli jej nehnuteľnosti, ale nehnuteľnosti pravoslávnej cirkvi, považoval za plne dôvodnú a opodstatňujúcu zamietnutie žaloby žalobkyne o vydanie nehnuteľností podľa zákona č. 161/2005 Z.z.

42. Za dôvodnú v konaní o nároku na vydanie nehnuteľnosti podľa zákona č. 161/2005 Z.z. súd posúdil aj ďalšiu námietku žalovanej, a to že žalobkyňa neuviedla skutočnosti a nepreukázala, že by nehnuteľnosti, ktorých vydania sa domáhala, tvorili poľnohospodársku pôdu, ako aj to, že by sa na nich nachádzali hospodárske budovy, či iné stavby patriace k hospodárskej usadlosti.

Citované ust. § 2 ods. 1 zákona č. 161 /2005 Z.z. explicitne vymenúva, že vlastnícke právo sa vracia k nehnuteľným veciam, ktoré tvoria

a) poľnohospodársku pôdu, b) hospodárske budovy a iné stavby patriace k pôvodnej hospodárskej usadlosti, c) lesný pôdny fond, hospodárske stavby a ostatné stavby súvisiace s ním, d) podiely spoločnej nehnuteľnosti.

43. Podľa aktuálneho výpisu z LV č. XXX Y.Ú.. Č. Y. pozemky, ktorých vydania sa žalobkyňa domáha, sú v katastri nehnuteľnosti vedené ako zastavané plochy a nádvoría. Stavby, ktorých vydania sa žalobkyňa domáha, nie sú evidované ako hospodárske stavby. Súd len dodáva, že na tomto LV sú evidované stavby vedené ako hospodárske stavby, avšak nejedná sa o stavby, vydania ktorých sa žalobkyňa v konaní domáha.

Podľa § 2 písm. b) zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č.245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia o zmene a doplnení niektorých zákonov za poľnohospodársku pôdu je potrebné považovať produkčne potencionálnu pôdu, ktorá je evidovaná v katastri nehnuteľnosti ako orná pôda, chmeľnice, vinice, ovocné sady, záhrady a trvalé trávne porasty.

Predmetné pozemky sú v katastri nehnuteľnosti vedené ako zastavané plochy a nádvoría, stavby ako kostol pri kláštore, bývalý mlyn a pôvodný kamaldulský dom.

Ani z pôvodného zápisu v pozemnoknižnej vložke č. XX Č. Y. nevyplýva, že by pozemky a stavby tvoriace pôvodný kláštorňý objekt boli čo aj v minulosti poľnohospodárskeho charakteru.

Pokiaľ žalobkyňa poukazovala na obsah zápisnice zo dňa 17.10.1952, v ktorom sa (okrem iného) uvádza „...Nakoľko časť objektu Č. Y., najmä pokiaľ ide o hospodárske budovy a niektoré záhradné parcely...“, na základe tejto zápisnice bez ďalšieho záver o tom, že predmetné stavby tvoria nehnuteľnosti, ku ktorým je možné podľa § 2 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z. vrátiť vlastníctvo, nemožno prijať.

44. Bolo na žalobkyňu, aby preukázala, že nehnuteľnosti, ktorých vydania sa domáhala, a ktoré sú v súčasnosti v katastri nehnuteľnosti evidované ako zastavané plocha a nádvoría, a ktoré ako stavby nie sú evidované ako stavby hospodárskeho charakteru, tvoria poľnohospodársku pôdu a hospodárske budovy, prípadne iné stavby patriace k poľnohospodárskej usadlosti.

Tu súd poukazuje na závery prijaté súdmi v rozsudkoch Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12.8.2015 sp.zn. 15Co 294/2011 a zo dňa 28.5.2012 sp.zn. 15Co 234/2010, a predovšetkým v rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 23.5.2017 sp.zn. 4Cdo 184/2017, v ktorom Najvyšší súd SR zdôraznil:

„...vydať a navrátiť vlastníctvo aj k nehnuteľnostiam druhovo označeným v katastri nehnuteľností ako zastavaná plocha a nádvoría...je možné len v tom prípade, ak žalobkyňa, na ktorej je dôkazné bremeno preukáže, že slúžia bezprostredne poľnohospodárskej výrobe alebo sú pre ňu nepostrádateľné ...“.

45. Žalobkyňa dôkazné bremeno v tomto smere neunesla. Preto súd prijal záver, že žalobkyňa nemá nárok na vydanie predmetných nehnuteľností podľa zákona č.161/2005 Z.z., čo zakladá ďalší dôvod pre zamietnutie žaloby o vydanie nehnuteľností podľa zákona č. 161/2005 Z.z..

46. V konaní o nároku žalobkyne na vydanie nehnuteľnosti podľa zákona č. 161/2005 Z.z. súd za ďalší dôvod pre zamietnutie žaloby považoval nedostatok vecnej pasívnej legitímácie žalovanej v konaní. Tento nedostatok žalovaná v konaní ďalej namietala napriek záveru vyslovenému Krajským súdom v Prešove v druhom zrušujúcom uznesení zo dňa 28.11.2018, podľa ktorého „Odvolací súd sa odkláňa od názoru súdu prvej inštancie ohľadom nedostatočnej pasívnej legitímácie žalovanej v spore“, s poukazom na právny záver v tomto smere prijatý Krajským súdom v Prešove v prvom zrušujúcom uznesení zo dňa 2.7.2013.

Tu súd udáva, že záver o nedostatku pasívnej legitímácie žalovanej v konaní o vydanie nehnuteľnosti podľa zákona č. 161/2005 Z.z. súd v zrušenom rozhodnutí zo dňa 3.5.2012 vyslovil s poukazom na právny záver vyslovený Krajským súdom v Prešove v odôvodnení prvého zrušujúceho uznesenia zo dňa 2.7.2013, s ktorým súd sa plne stotožňuje. Podľa záveru súdu druhej inštancie vysloveného v tomto rozhodnutí žalobkyňa podala žalobu o vydanie nehnuteľnosti podľa zákona č.161/2005 Z.z. proti Slovenskej republike, ktorá nemá v tomto konaní vecnú pasívnu legitímáciu, a preto žaloba mala byť zamietnutá. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z. povinnou osobou je právnická osoba, ktorá ku dňu účinnosti tohto zákona spravuje nehnuteľné veci vo vlastníctve Slovenskej republiky, obce, alebo nehnuteľnú vec drží. Takouto právnickou osobou je v prejednávanej veci Pamiatkový ústav Bratislava, ktorý právo a povinnosť tento majetok spravovať nadobudol zmluvou o prevode správy nehnuteľného majetku podľa zákona č. 374/1996 Z.z. Vychádzajúc zo znenia zákona č.161/2005 Z.z. povinnou osobou

nie je teda Slovenská republika. Je ňou len právnická osoba, ktorá vec vo vlastníctve Slovenskej republiky spravuje alebo drží.

47. Pokiaľ ide o nárok žalobkyne na vydanie nehnuteľností podľa všeobecného ust. § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka, tu súd plne vychádzal zo záverov vyslovených Krajským súdom v Prešove v prvom zrušujúcom uznesení zo dňa 2.7.2013, podľa ktorých:

„...všetky reštitučné zákony sú voči všeobecnej občianskoprávnej úprave predpismi špeciálnymi, ktoré nerušia platnosť Občianskeho zákonníka ako lex generalis, ale jeho primárnu aplikáciu vylučujú, ak je zistené, že ustanovenia reštitučných predpisov na daný prípad dopadajú.

Žalobca podanou žalobou si uplatnil jednak reštitučný nárok na vydanie veci v zmysle zákona č.161/2005 Z.z., a jednak vydanie podľa § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Žalobca si žalobou uplatnil vydanie nehnuteľností...podľa § 126 od. 1 Občianskeho zákonníka ...z dôvodu prevzatia veci bez právneho dôvodu.

Prevzatím veci bez právneho dôvodu je i prevzatie veci na základe právneho dôvodu síce existujúceho, ale nespôsobilého vyvolať zamýšľané právne dôsledky. Prevzatie veci štátom na základe neplatného právneho úkonu (darovacej zmluvy) tak možno z hľadiska vzťahu reštitučnej žaloby a vlastníckej žaloby podriaďiť pod pojem prevzatie veci bez právneho dôvodu.

Podľa ďalších záverov odvolacieho súdu vyslovených v tomto rozhodnutí preto nie je v tomto konaní vylúčené preskúmavanie platnosti darovacej zmluvy v súlade s § 868 Občianskeho zákonníka podľa právnych predpisov platných v čase jej vzniku s tým, že pokiaľ darovacou zmluvou zo dňa 21.11.1955 previedol na iného vec ten, kto ju nevlastnil, bol takýto úkon podľa § 36 v spojení v § 107 zákona č. 141/1950 Zb. (tzn. Stredný Občiansky zákonník) neplatný pre rozpor so zákonom.

48. Z výslovného znenia § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že oprávneným subjektom na podanie vlastníckej žaloby je iba vlastník veci. Toto právo je neprevoditeľné na iné osoby, ktoré nie sú vlastníkami veci.

Súd ani v priebehu ďalšieho konania nedospel k iným záverom, ako vyslovil v tomto smere Krajský súd v Prešove v zrušujúcom uznesení zo dňa 2.7.2013, podľa ktorých žalobkyňa nepreukázala, že by ku dňu podania žaloby na súd bola vlastníkom nehnuteľnosti, ktorých vydania sa podľa § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka domáhala.

Aj v súčasnosti na liste vlastníctva č.XXX katastrálne územie Č. Y. ako vlastník nehnuteľností, ktorých vydania sa domáha, je zapísaná žalovaná, a žalobkyňa v priebehu ďalšieho konania v tomto smere neuviedla žiadne nové právne významné skutočnosti.

Tak ako to uviedol Krajský súd v Prešove v zrušujúcom uznesení zo dňa 2.7.2013, aby žalobkyňa preukázala svoju aktívnu legitimáciu, musela by preukázať nielen absolútnu neplatnosť darovacej zmluvy z 21.11.1955, ale aj to, že vlastníctvo k nehnuteľnostiam na základe Výnosu Štátneho úradu pre veci cirkevné v Prahe z 13. februára 1952 č.20285/51-II/1 nenadobudla pravoslávna cirkev. Takýto záver z vykonaného dokazovania však nevyplýva.

49. Preto súd pre nedostatok vecnej aktívnej legitimácie žalobkyne aj nárok žalobkyne na vydanie nehnuteľnosti podľa všeobecného ust. § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka považoval za nedôvodný.

50. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

Žalovaná bola v spore úspešná v plnom rozsahu. Preto jej voči žalobkyňi prislúcha právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

O výške týchto trov podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku súdny úradník samostatným uznesením.

Poučenie:

Proti výrokom I. - II. toho rozsudku je prípustné odvolanie do 15 dní od jeho doručenia prostredníctvom Okresného súdu Kežmarok na Krajský súd v Prešove (§ 355 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Podľa § 363 Civilného sporového poriadku v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 364 Civilného sporového poriadku rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 Civilného sporového poriadku odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.